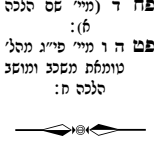

עין משפט‏**נר מצוה**

פה א מיי פו"ב מהל' גירושין הלכה יי:
פו ב מיי פיה מהלכות ממירה הל' ט סמג
עשן פג טוש"ע ח"מ סי' קפט וסי' קלה סעיף א':
פז ג מיי פ"ג מהל' שנגות הלכה ז:
פח ד (מיי) שס הלכה א':
פח ה ו מיי פ"ג מהל' טומאת משכב ומושב הלכה ח:

תורה אור השלם

- ↑ לא יקום עד אחד באיש לקבל עון ולקבל חטאת בכל חטא אשר יקרא על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר: דברים יט טו

תוס' ר"י הזקן
דבר. כי מצא בה ערות דבר (ובדים כו', א), וכתוב [שם יט, טו] על פי שנים עדים יקום דבר, א) לאתריי. (קרבובותיו) נאסרות וקרוביו נאסרין בה. איכא מ"ד שאם קידש אשה בינו לבינה והזמין עדים אחורי הכותל או אחורי הגדר והיא לא ידעה בהם דהויא מקודשת, דהא ערי קדושין אי"צ לומר להם אתם ערי ט ואצ"פ שלא ידעה בהם מ"מ הא איכא עדים. והעיקר דאינה מקודשת, דהכיחא קדשה בפני שנים שהויל דראו המעשה לא שייך הכא שום השטאה שהרי היא ראתה שהם ראו שקבלה מזה, אבל כשקבלה קדושין ממנו במקום שאין שם אחר ואינה חושבת שיראה לה שום אדם יכלה למימר משטת הייתי כן, שהרי לא היתה חושבת שיראה לה שום אדם, והדבר ידוע שהמקבל בלא עדים אינו כלום.

סה:

לֵא אִיבְרוּ סְהַדִּי אֵלַא לְשִׁקְרִי. מכאן אמר ר"ת דאין לריך עדים לעשות קנין^א והא דלומר פרק חזקת הבתים (ב"ב דף מ.טז) קנין בפני שנים ואין לריך לומר כמובן לאו משום דלא מהני בלא שנים דודאי מהני אפי' בלא שנים אלא ה"ק קנין הרגיל בפני שנים אין לריך לומר כמובן אבל דואי אין לריך שנים וכן משמע בפרק הזהב (ב"מ דף מה:) דקאמר התם היה עומד בגורן ואין בידו מעות כו' ופרץ עלה וניקנינהו ניהליה אגב סודר ומשני דלית ליה סודרב ואמאי לא משני דלא היו שם עדים אלא ש"מ דקנין מהני בלא עדים וכן משמע צ"ק דסנהדרין (דף נ.א) דקאמר התם פשרה ביחיד וקי"ל (שם) דפשרה לריכה קנין^ב: **אמר** לו עד אחד אבלת חלב והלה שותק נאמן. פירוש דשתיקה כהודאה דמי^ג והוי נודע לו מעלמנו אבל אמר לו איני יודע אינו נאמן לחייבו קרבן דכתיב (ויקרא ד) או הודע אליו ולא שידעוהו אחרים ודווקא אחד אבל שנים נאמנים ומציא קרבן על ידם כדאמר התם (כריתות דף יא:) אם הביאוהו שנים לידי מיתת חמורה לא יציאוהו לידי קרבן הקל ולריך נמי לפרש והלה שותק דלומר לו העד אכלת חלב והיה לך לידע והוא שותק:

וּתְנָא תוּנָא והל"ה **אומר** **לֵא**

אבלת.י. הא דנקט לא אכלתי ה"ה אם אמר איני יודע דפטור משום דכתיב (שם) או הודע והא דנקט לא אכלתי משום דצני למיתני וסיפא^ד גבי שנים אומרים אכלת חלב ואמר אומר לא, דכלתי ובהא איכא רבועא לר"מ דאפילו אמר לא אכלתי מחייב ר"מ:

נַטְמָאן טהרותיך והל"ה שותק **נאמן**. שאמר לו העד בפניך נטמאן וכן לריך לפרש באכלת חלב כדפרישית וקשה דהא צ"י הטוקין (גיטין דף נד:י) מיתני היה עושה עמו בטוהרות ואמר לו נטמאן טהרותיך נאמן טהרות שעשיתי עמך ביום פלוני נטמאן אינו נאמן ופרץ התם מאי שגא רישא ומאי שגא סיפא ומשני אמר אציי כל שצידו נאמן וכל שאינו בידו אינו נאמן וסיפא איירי שאין הטהרות בידו לכן אינו נאמן והיכי אמר אציי דנאמן כשאמר לו אכלת חלב ואע"ג שאין בידו להאכילו חלב וכן קשה לקמן דנאמן לומר שוך נרבע אע"ג דאין בידו להרביע שורו וי"ל דהויא דהטוקין מיירי כשאינו שותק אלא מכחישו^ה והכא איירי כששותק ואינו מכחישו^ו ומיהו קשה מרבא דהכא משמע דלא פליג רבא עליה דאציי^ז דלמר דכל דבר שאין בידו צני שותק והתם קאמר רבא אשכחיה ולא אמר ליה והדר אשכחיה ואמר ליה אינו נאמן משמע אבל אי אמר ליה מיד נאמן בכל ענין

אפי' אין בידו ואפי' אין שותק והכא לא פליג אאציי דצאין בידו צני שותק וי"ל שאני התם לפי שהיה בידו פעם אחת דהיינו ט בשעת שעשאו אבל הכא מעולם לא היה בידו כלל ולכן צני שותק וגרסה דהלכה כרבא לגבי אציי ועמה צענין זה יש שלשה דינים בדבר ט שהיה בידו כגון ההיא דהיה עושה עמו בטוהרות נאמן ואפי' לא היה שותק ובדבר שאין בידו לעולם כגון אכלת חלב ושוך נרבע אי שתיק לא מהימן אציי ובדבר שאין בידו פעם אחת כרבא פליגי אציי ורבא כדפירשתי התם גבי טהרות שעשיתי עמך דלרבא היכא דאשכחיה ואמר ליה מהימן ואפילו אינו שותק והלכה כרבא כדפרישית ושותק דנאמן בשמעתינ דנאמן נראה לר"י דהיינו בדבר שיש לו לידע כגון שאמר לו נתנסך יינך בפניך דומיא דאכלת חלב אבל אם אמר לו נתנסך יינך שלא בפניך ושותק ההיא שתיקה אינה כהודאה שלכן לא ישיב לו לפי שלא היה יודע צירור הדבר ומה שאמרנו דבר שאינו בידו כי אינו שותק לא מהימן היינו גברא דלא מהימן כבי תרי אבל אי מהימן ליה כבי תרי נאמן^י כדאמר בסמוך גבי סמיא דקאמר רבא דנאמן אע"ג דהוי דבר שצערות ואין דבר שצערות פחות משנים כל שכן דנאמן במילתא אחרימי ולריך לומר דהא דלמר בכל דוכתי^{יא} (גיטין דף צ.ב) עד אחד נאמן באיסורין היינו דוקא להסיר כגון בשר זו מנוקרת או חתיכה זו של שומן אבל לאסור הדבר אינו נאמן אלא כמו שפירשתי והא דלמרינן דבדבר שאינו בידו כי אינו שותק לא מהימן היינו דוקא בדבר שאינו יכול להתכזר אבל בדבר שיכול להתכזר כגון שאמר לו יש שך בטוהרותיך או עובד כוכבים מנסך

האומר פרק שלישי קידושין

אמרינן **כן הן עדי יחוד כו'**. משראוה שנתייחדה עמו אין לריך להעיד על הציאה דכיון דלבו גם צה מחזקין אותו בחזקת שצא עליה לשם קידושין: **ואיכא דאמרי**. דרבה משמיה דרב אמר ומאן קרי רב צי דינא רבה רבי: **לריכה שני גיטין**. קס"ד כדי להסירה

לינשא: **וגובה כסופתה מן החצילה**. ממנה נפשך והמומר מוטל בספק עד יצא אליהו: **אי דאיום ליה סהדי להאי**. שאמר בפנינו קדשה ואית ליה סהדי נמי להאי: **מי מצי אמרה וכו'**. דמיהוי מותר ט הכתובה שלה ושלנה בספק: **אלא לאו בעד אחד**. לכל אחד וש"מ דאפי' אינה מודה א) לריכה גט: **עד אחד בהנחשה**. דאיכא חד סהלא דמכחיש ליה מי מהימן (ב) אפי' לא מכחשא ליה איחי ליכא למאן דלומר דאין האחד צא אלא לשצושה^ב והכא שצושה לא שייכא: **לריכה שני גיטין**. כדי לגבות כתובתה מן החצילה כלומר לעולם החצילה נתנו לה שניהם גט מעלמן והגט מציאה לידי גיטיו כתובה מן החצילה ממנה נפשך אם של זה הוא הרי מייחייב לה כתובה על פיו וכן זה וכ"ש אם כולה שלה: **ור"מ היא וכו'**. כלומר וכולה לא אשמועינן אלא דמטלטלין משמעבדי לכתובה ור"מ היא דלמר במס' כתובות בהאשה שפלו לה נכסים (דף פ:) גבי שומרת יבם שכתובתה על נכסי צעלה הראשון הניח אחיו מעות ילקח צהם קרקע והוא אוכל פירות אלמא מעות משמעבדי לכתובה: **הודאם צעל דין נחמה עדים**. דכתיב (שמות כב) אשר יאמר כי הוא זה הרי שסמך על מקלט הודאתו: **לא קא חייב לאחריני**. אינו חב לאחרים בהודאתו זו שאין נפסד אלא הוא: **כהא קא חייבה לאחריני**. שקרובותיה נאסרו צו וקרוביו נאסרין צה: **צני רב מי גרס**. אחים הוו: **על פי שנים**. שהלריכה תורה למאי הלכתא ללריך עדים משום דאי צני למיהדר ולומר לא כך היה לא יוכל לומר כן שאלו יעידום הוא שהלריכס הכתוב עדים ואנו אין אנו שקרנים ולא הדרינן בן ואין אנו לריימן עדים: או דלמא. שאפילו הם מודים אין דצריהם קיימים אלא בעדים ונמנא אצי מחזיק בשלו והוא בשלי שאין חלוקתנו כלום: **לשקרי ט הכופרים** בדברים לומר לא כן הוא: **אכלת חלב**. בשוגג וחייב אמה קרבן: **נאמן**. העד וכשר הקרבן ואין כאן משום או הודע אליו חטאתו (ויקרא ד) ולא שידעוהו אחרים והכי דרשינן לה בשמעמא קמיימא דהאשה רבה א) (ד' פ:): ולא שידעוהו אחרים והוא מכחיש: **שורך**

אמר **אביי** **אמר** **לו עד אחד שורך**

אפי' אין בידו ואפי' אין שותק והכא לא פליג אאציי דצאין בידו צני שותק וי"ל שאני התם לפי שהיה בידו פעם אחת דהיינו ט בשעת שעשאו אבל הכא מעולם לא היה בידו כלל ולכן צני שותק וגרסה דהלכה כרבא לגבי אציי ועמה צענין זה יש שלשה דינים בדבר ט שהיה בידו כגון ההיא דהיה עושה עמו בטוהרות נאמן ואפי' לא היה שותק ובדבר שאין בידו לעולם כגון אכלת חלב ושוך נרבע אי שתיק לא מהימן אציי ובדבר שאין בידו פעם אחת כרבא פליגי אציי ורבא כדפירשתי התם גבי טהרות שעשיתי עמך דלרבא היכא דאשכחיה ואמר ליה מהימן ואפילו אינו שותק והלכה כרבא כדפרישית ושותק דנאמן בשמעתינ דנאמן נראה לר"י דהיינו בדבר שיש לו לידע כגון שאמר לו נתנסך יינך בפניך דומיא דאכלת חלב אבל אם אמר לו נתנסך יינך שלא בפניך ושותק ההיא שתיקה אינה כהודאה שלכן לא ישיב לו לפי שלא היה יודע צירור הדבר ומה שאמרנו דבר שאינו בידו כי אינו שותק לא מהימן היינו גברא דלא מהימן כבי תרי אבל אי מהימן ליה כבי תרי נאמן^י כדאמר בסמוך גבי סמיא דקאמר רבא דנאמן אע"ג דהוי דבר שצערות ואין דבר שצערות פחות משנים כל שכן דנאמן במילתא אחרימי ולריך לומר דהא דלמר בכל דוכתי^{יא} (גיטין דף צ.ב) עד אחד נאמן באיסורין היינו דוקא להסיר כגון בשר זו מנוקרת או חתיכה זו של שומן אבל לאסור הדבר אינו נאמן אלא כמו שפירשתי והא דלמרינן דבדבר שאינו בידו כי אינו שותק לא מהימן היינו דוקא בדבר שאינו יכול להתכזר אבל בדבר שיכול להתכזר כגון שאמר לו יש שך בטוהרותיך או עובד כוכבים מנסך

מסורת הש"ס

א) גיטין פא.ג. ב) וינמות [כז.] כתובות פא.ג. א) [סוטה לא ע"ב ע"ש, ובפני"ג.] ד) גיטין מ: סד. מוספתא דב"מ פ"ק ה"ו [צ"מ ג.ג.] ה) ונכתמי אחא ומיתב "סבא" ליתא. וכו"ה אחא צרי"ף, וכל"ב סדר הדורות.] ו) ונכתמי הדרינן, וכו"ה ברש"י, [ו] כריתות יא: וינמות פו: [ב"מ ג.ג.] ח) כריתות י"ף, ונכתמי יב. טהרות פ"ה מ"ט, ט) פ"א טעמאמ, י) [פ"א משהר"א,] ז) ונכששה דפס"ר, וצרי"ף, ולפנינו ע"פ מהרש"ל, ועין מהרש"א,] ו) ונכששה דטהרות אחא טהור, ט) ונכששה גרס ברש"י, השנעות מ ע"א, ז) ונכששה י"ף, נוסף: להכחיש, ט) וינמות, ט) [שם ד"ה קנין,] ו) ונכששה היטב מוספות סנהדרין ו. ע"ב, ע"ש,] ק) ונכששות סד"ה לריכא,] ז) וינמות פו ע"ב, ע"ש,] ק) ונכששות יא ע"ב, ד) [ושם ד"ה אמר,] ט) ונכשפ"ר: שפ"י, ונכ"ל בשפ"י, ט) [נ"ל שחא. רש"י,] א) נוסטה לא ע"ב, ט) [לעיל מג ע"ה, וע"ש חז"ה ולא אמר,] א) ונכמהרש"ל מגיה אפילו מכחשא ליה אלא איחי: לא, ע"ש.

הנהרות הב"ח

א) רש"י ד"ה אלא וכו' מודה לו לריכה: (ב) ד"ה עד אחד וכו' ואפילו א לא מכחשא ליה אלא איחי:

מוסף רש"י

הן הן עדי ביאה. כלומר כיון שראו שנתייחדו אין לריך עדות של ציה גזול מזה, ודאי אכן סהדי כיון דגיטין אהדי לא פסרו זה מזה (גיטין פא.), ובמודים ודאי בנתגרשה מן האירוסיין. דכל כמה דלא חזינן לא אמרינן בעל, דהא לא גייסו אהדי (שם). הודאת בעל דין כמאח עדים. כיימא היא כמוספתא דב"מ פ"ק ראשון (ב"מ ג.).

מוסף תוספות

א. דקנין בלא עדים מחני היכא דקא מודו. של"ל.
ב. בתוס' הרא"ש הוא צ"ל. ודחיק לאוקמא בבבבא טריטילאי. ג. או אומר אינו יודע. מוס' גיטין נד: ד"ה אמר. ד. והוי כהודאה. מוס' רשב"י. ה. אלא באשתו ויזנתא אבל בהני מודה. מוס' טור. ו. ואפי' היכא דלא מודימן מכל מקום לדידיה אסור דרשיא אנפשיה ותיכיה דאיסורא. מוס' גיטין נד: